

Omgeving

Gouden tips

- 1 Zorg dat u duidelijke regels hebt over hoe u omgaat met discriminatie, maar ook met schelden ('homo!') en andere ongewenste omgangsvormen zoals geniepig pesten, roddel en sociale uitsluiting.
- 2 Zorg dat deze regels gedragen worden door het team en dat docenten en NOP weten hoe zij in de praktijk kunnen omgaan met incidenten.
- 3 Laat in de school op diverse manieren merken dat diversiteit positief is, dat de school diversiteit waardeert en dat homo-seksualiteit en niet stereotyped jongens/meisjesgedrag een plaats heeft binnen de school.
- 4 Zorg dat uw klachtenregeling en vertrouwenspersonen openstaan voor zowel leerlingen als personeel en voor alle klachten over en weer. Neem alle klachten serieus.

Instrumenten

- Interactief theater AanZ: "En een prettig weekend" (interactieve voorstelling voor docenten over omgang met homoseksualiteit en aanpak op school)
- Fototentoonstelling Empowerment (beschikbaar in 2009)
- Workshop voor docenten over het bespreken van vooroordelen rond islamofobie, homofobie en antisemitisme (Anne Frank-Stichting)
- Workshop voor docenten over het bespreken van Respect (Empowerment)
- Conflicthantering rond homo/lesbische docenten (artikel)
- Commissie Gelijke Behandeling (vooral voor klachten over de werksituatie)

Leerlingenzorg

Gouden tips

- 1 Zorg dat de leerlingenbegeleiders op de hoogte zijn van de behoeften van leerlingen die vragen hebben over hun seksuele gevoelens en identiteit.
- 2 Zorg dat uw sociale kaart rond seksuele diversiteit (verwijsmogelijkheden voor homojongens, lesbische meisjes, biseksuele jongeren, transseksuele en interseksuele jongeren) up to date is. U kunt er helaas niet automatisch vanuit gaan dat iedere huisarts of psychosociale hulpverlener met deze thema's kan omgaan.
- 3 Laat jongeren merken bij wie zij terecht kunnen voor vragen.
- 4 Wees voorbereid op zeer verschillende en moeilijk voorspelbare reacties van ouders en omgeving op leerlingen met homo/lesbische/biseksuele/transgender gevoelens: variërend van relatief makkelijke acceptatie tot eerwraak.
- 5 Maak bij een coming-out of een geslachtsverandering in de school afspraken met het personeel en ouders hoe u hiermee ondersteunend omgaat.

Instrumenten

- Dubbel Divers (map met suggesties voor leerlingenbegeleiders)
- Workshop homospecifieke leerlingenbegeleiding (Empowerment)
- Gay Boy Support (website en counseling voor homojongens)
- Ouders van een homokind (vereniging met informatie materiaal en helpdesk voor ouders die ontdekken dat hun kind homo of lesbisch is)
- Berdache (werkgroep bij Humanitas van ouders die ontdekken dat hun kind transgender is, met een subgroep van transseksuele kinderen)

Nuttige websites voor opvang en ontmoeting

Young en Out
(COC netwerk van jongerengroepen voor minderjarigen)
18min
(GayKrant digitaal netwerk homojongeren)
Expreszo
(website homojongerenmagazine met chat)
GayBoySupport
(hulpverlening rond coming-out)
Veilige Haven
(opvangspreekuur voor allochtone jongeren in Amsterdam)
Stichting Nafar
(opvang en ontmoeting voor jongeren uit de Maghreb)
Tri-angel
(chatsite en telefoondienst voor allochtone jongeren)
12 Rotterdam
(digitale huiskamer voor allochtone jongeren)
Secret Garden
(groep die seksuele diversiteit in de moslimgemeenschap bespreekbaar wil maken, vooral gericht op activiteiten voor Arabische moslims in Amsterdam)
Turks homoloket
(werkgroep die zich wil inzetten voor digitale hulpverlening aan Turkse homo/lesbische/biseksuele/transgender mensen en hun familie)
Transvisie, centrum voor genderdiversiteit
(hulpverlening aan jongeren en volwassenen met transgender gevoelens)
Berdache
(ontmoetingsmogelijkheden voor jongeren met transgender gevoelens en hun ouders)
ContrariO
(opvang voor gereformeerde jongeren)
RefoAnders
(opvang voor reformatorische jongeren; raadt onthouding aan)
Regenboogforum
(internetforum voor christelijke holebi-jongeren)

Tot slot: aanvullende informatie te vinden op www.gay-and-school.nl (portalsite). Algemene vragen over homoseksualiteit en onderwijs kunt u ook stellen via info@gayandschool.nl.

© Empowerment Lifestyle Services 2009. Deze uitgave is gemaakt in opdracht van de landelijke Hetero-Homo Onderwijsalliantie (www.vrolijkescholen.nl) en is mede mogelijk door financiering van het Ministerie van OC&W.

Menukaart

Veiligheid en Seksuele Diversiteit

Educatie

COC voorlichting

Eigen specifieke lessen

Geïntegreerde aandacht in lessen

Schoolaanpak

Doelen

Omgeving

Leerlingenzorg

Een menukaart

Deze menukaart voor scholen voortgezet onderwijs is een overzicht van activiteiten die scholen kunnen uitvoeren om het klimaat van veiligheid, inclusief aandacht voor seksuele diversiteit, te bevorderen. Het menu geeft ook aan welke ondersteuning door derden beschikbaar is. De menukaart heeft twee niveaus: groepsniveau en schoolniveau

Educatie

- COC voorlichting
- Eigen specifieke lessen
- Geïntegreerde aandacht in lessen

Schoolaanpak

- Doelen
- Omgeving
- Leerlingenzorg

Schoolbegeleiding

Losse lessen over specifieke thema's zetten elk op zich weinig zoden aan de dijk. Om leerlingen structureel te ondersteunen in sociaal gedrag en burgerschap, moeten diverse activiteiten in de klas op elkaar worden afgestemd en ondersteund door een plan van aanpak op school (locatie) niveau. Zo'n plan van aanpak (rond veiligheid, omgangsvormen en diversiteit) is maatwerk, want het moet bij uw school, uw personeel en uw leerlingen en ouders passen.

Ondersteuning

Scholen kunnen op ondersteuning krijgen van Empowerment, kenniscentrum seksuele diversiteit in het onderwijs. Deze ondersteuning helpt u bij het verkennen van uw situatie, bij de keuze van de meest effectieve activiteiten en op maat inzetten in uw eigen schoolpraktijk. Meer achtergrondinformatie en tips over hoe u een brede aanpak van veiligheid kunt inzetten en daarbij seksuele diversiteit zinvol kunt meenemen, vindt u in [De Roze Draad in veiligheid op school](#).

De meeste informatie op deze menukaart kunt u, in meer uitgebreide vorm, ook raadplegen op www.empower-ls.com, de kenniswebsite van Empowerment.

Educatie

Gouden tips

- 1 Stop het uitschelden voor 'homo'; homojongeren ervaren dit nooit als grap
- 2 Besteed vanzelfsprekende aandacht aan seksuele diversiteit in verschillende soorten lessen; haal het taboe ervan af
- 3 Besteed gerichte aandacht aan seksuele diversiteit in gezondheidskunde (specifieke aspecten van homoseksualiteit binnen seksuele vorming)
- 4 Besteed gerichte aandacht aan seksuele diversiteit in maatschappijleer (waarin is homodiscriminatie anders dan bijvoorbeeld racisme?)
- 5 Besteed aandacht aan seksuele diversiteit in godsdienst & levensbeschouwing (genuanceerde bespreking van homoseksualiteit in religieuze teksten en van houding van gelovigen)
- 6 Laat voorlichting over homoseksualiteit door vrijwilligers geven. Vraag om een voorlichting bij de lokale voorlichtingsgroep over homoseksualiteit; bespreek de voorlichting na met de voorlichters

Voorlichting door homo- en lesbische vrijwilligers

Lokale homo/lesbische verenigingen verzorgen vaak gastlessen in scholen over homoseksualiteit. De leerlingen krijgen de gelegenheid vragen te stellen die ze misschien gewoonlijk niet durven stellen en worden uitgedaagd om een (genuanceerde) mening te vormen over homoseksualiteit en diversiteit. www.empower-ls.com/ondersteuning/voorlichters

Eigen specifieke lessen

- Respect 2give = 2get (lessuggesties voor 1 tot 4 lessen over identiteit, discriminatie en homoseksualiteit in het vmbo, te downloaden van www.empower-ls.com.)
- Dubbel Divers (map met lessuggesties voor docenten en leerlingenbegeleiding op 9 verschillende thema's, www.diversity-in-europe.org)
- Vrienden Zonder Grenzen 7-9/[Astrid & Tuana](#) (lespakket met DVD over relaties, in dit lespakket wordt ingegaan een lesbisch meisje dat haar relatie met een vriendje uitmaakt omdat ze verliefd wordt op een ander meisje)
- Ruim baan voor Reinier (DVD over spastische homojongere; geschikt voor VSO)
- Expreszo schoolmagazine 'Cool Scool' (met docentenhandleiding)
- Receptenboek Homoseksualiteit in het Onderwijs (map met artikelen en tips)

Geïntegreerde aandacht in lessen

- Een Vrolijke School (in opdracht van de gemeente Amsterdam ontwikkelde brochure met tips voor docenten; gratis te verkrijgen via de adviseurs van Empowerment)
- Scriptiepakket vmbo (te downloaden van www.empower-ls.com)
- Scriptiepakket havo/vwo (te downloaden van www.empower-ls.com)
- Lang Leve de Liefde (lessenpakket seksuele vorming voor VMBO; ondersteuning door GGD)
- Safe Sex Files (interactieve cd-rom voor studiehuisleerlingen over seksuele vorming)
- Op vrijersvoeten/ Koffie Verkeerd (vrij 'schools' lessenpakket over relaties, seksuele vorming en homoseksualiteit; niet meer in de handel maar kopieën verkrijgbaar bij de adviseurs van Empowerment)
- Mijn visitekaartje (lessenpakket over vriendschap, identiteit nieuwsgierigheid naar elkaar van het Gereformeerd Jeugdwerk; niet meer in de handel maar kopieën verkrijgbaar bij de adviseurs van Empowerment)

Schoolaanpak

verkenning en concrete doelen

Gouden tips

- 1 Bespreek met uw veiligheidscoördinator en zorgcoördinator wat de signalen van onveiligheid zijn; betrek zo nodig docenten en leerlingenbegeleiders. Het ontbreken van signalen gecombineerd met onzichtbaarheid wijst op een taboe.
- 2 Ga na hoe in uw algemene aanpak van veiligheid aandacht voor omgangsvormen en diversiteit is geregeld.
- 3 Identificeer verbeterpunten voor uw aanpak van omgangsvormen en besteed mede aandacht aan seksuele diversiteit.

Instrumenten

- Een roze draad, diversiteit in het schoolbeleid (handleiding voor schoolmanagers; ondersteuning door Empowerment)
- Een Vrolijke School (brochure voor docenten)
- Betrouwbaar meten van homodiscriminatie (factsheet)
- De Peer Gespreksmethode (methode om het hele personeel te betrekken)
- De Homo OK Methode (een interviewmethode om leerlingen te betrekken bij de ontwikkeling van schoolbeleid rond seksuele diversiteit)
- Vrolijke Scholen Test (http://www.vrolijkescholen.nl/de_test internettest waarmee u een diagnose kunt maken van uw schoolaanpak rond omgangsvormen, aandacht voor meiden, allochtonen en homoleerlingen in uw aanpak)